

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Postoj APZ k návrhu zákona

APZ zotrváva na zásadných rozporoch k návrhu zákona a požaduje ich odstránenie pred jeho predložením do ďalšieho legislatívneho procesu.

2. Zdôvodnenie postoja APZ

A. Všeobecný podnet k Zákonu o odpadoch

Aj napriek tomu, že predkladateľ materiálu odôvodňuje predloženie návrhu zákona s cieľom riešenia nevyhnutných problémov z praxe, sme názoru, že mnoho problémov ostáva týmto návrhom nevyriešených. Medzi akútne problémy odpadového hospodárstva zaraďujeme najmä:

- rozpad systému spracovania odpadov, najmä nebezpečných odpadov z priemyslu,
- potrebu rozdelenia Zákona o odpadoch, ktorý je v súčasnom znení aplikačne komplikovaný a z toho dôvodu žiadame odčleniť problematiku spätného odberu výrobkov podľa príslušnej európskej legislatívy (smernice stanovujú tri výrobky: vozidlá, elektro, batérie) zo Zákona o odpadoch. Toto bolo dohodnuté s MŽP SR na HSR SR pri poslednej novele Zákona o odpadoch, ktorá prebehla štandardným legislatívnym procesom v roku 2019,
- zálohovanie - potreba reflektovať a upraviť v dostatočnom predstihu legislatívu z hľadiska rozsahu plnenia povinnosti a súbežného fungovania systému triedeného zberu komunálnych odpadov z obalov a neobalov po zavedení zálohovania,
- ekomodulácia – včasná a jednoznačne konkretizovaná úprava legislatívy vrátane záväzných usmernení MŽP za účelom jednotnej aplikácie zosúladenej s legislatívou EÚ,
- legislatívna úprava spravodlivého a transparentného financovania litteringu,
- dôsledná legislatívna úprava, presadzovanie a kontrola uprednostňovania materiálového zhodnotenia v systéme triedeného zberu komunálnych odpadov, podpora dopytu zrecyklovaných materiálov,
- nedostatočné, neaktuálne, resp. úplne absentujúce poskytovanie záväzných metodických usmernení zo strany MŽP tak, aby mohli byť existujúce legislatívne nástroje, ktoré aktuálna legislatíva umožňuje funkčné a jednotne aplikovateľné a ktoré by tak podporovali funkčnosť konkurenčného prostredia systému triedeného zberu.

V zmysle Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021 by najbližšia novelizácia Zákona o odpadoch mala byť realizovaná na jeseň tohto roku. Žiadame, aby nevyhnutnou súčasťou tejto úpravy boli aj legislatívne zmeny, ktoré prinesú riešenia vyššie uvedených a dlhodobo zanedbávaných problémov. **V tejto súvislosti apelujeme na MŽP SR, aby v krátkom čase informovalo o základných tézach pripravovanej právnej úpravy a zároveň zriadilo osobitnú pracovnú skupinu, ktorá bude pracovať na legislatívnych zmenách Zákona o odpadoch od samého začiatku ich príprav, pričom jej súčasťou budú aj zástupcovia zamestnávateľov.**

B. Pripomienky k návrhu zákona

APZ k predmetnému návrhu zákona uplatnila v rámci medzirezortného pripomienkového konania **celkovo 16 zásadných pripomienok**, ku ktorým sa uskutočnili dve kolá rozporového konania. Výsledkom týchto rozporových konaní sú tieto pretrvávajúce rozpory:

Pripomienka č. 1: K povinnosti zberových spoločností a organizácií zodpovednosti výrobcov viesť transparentný účet (novel. body 7 a 13)

APZ zásadne nesúhlasí so zavedením povinnosti pre zberové spoločnosti a OZV viesť transparentný platobný účet z nasledovných dôvodov:

- **Neodôvodnenosť a neúčelnosť zavedenia transparentných účtov:** Ministerstvo dostatočne neodôvodnilo účelnosť a vhodnosť tohto nástroja pri dosahovaní nimi zamýšľaného cieľu. Prehľad transakcií na transparentnom platobnom účte v žiadnom prípade nedokáže poskytnúť prehľad o nákladoch a výnosoch zberovej spoločnosti/OZV a najmä nie prehľad o ich štruktúre.
- **Nevykonaateľnosť povinnosti:** Vykonateľnosť ustanovenia môže byť limitovaná z dôvodu rozporu s inými právnymi predpismi, ako napr. Zákonom o účtovníctve, Obchodným zákonníkom, Občianskym zákonníkom, Ochranou osobných údajov (GDPR).
- **Nesúladsť s legislatívou EÚ:** Model rozšírenej zodpovednosti výrobcov je v zmysle smernice o odpadoch a smernice o obaloch postavený na obchodno-právnom (súkromnom) základe. To, či môže členský štát v oblasti životného prostredia prijať na vykonanie smernice prísnejšie opatrenie závisí od toho, podľa akého článku zmluvy o EÚ bola smernica prijatá. Smernica o obaloch bola prijatá podľa pôvodného článku 100a (dnes čl. 114) a ten v zásade neumožňuje svojvoľne prijať prísnejšie opatrenie, najmä ak ide o opatrenie narúšajúce hospodársku súťaž. V tomto prípade ide o klasický príklad gold-platingu (povinnosť transparentných účtov neukladá žiadna európska legislatíva) a neodôvodneného navýšenia administratívy, čo je v priamom rozpore s programovým vyhlásením vlády.
- **Nesúladsť so súťažným právom:** Keďže konkurencia medzi subjektmi na trhu prebieha hlavne v cenovej/nákladovej oblasti, zverejňovanie platobných transakcií bude mať negatívny dopad na hospodársku súťaž.

- **Finančný nesúlad:** Výdavky a príjmy (pohyby na účte), ako aj náklady a výnosy (ekonomické ukazovatele podniku), sú rozdielne účtovné pojmy, vznikajú časovo rôzne od seba a každé znamená niečo iné. Z toho dôvodu pohyby na transparentnom účte nie sú relevantným ukazovateľom ekonomiky podniku.
- **Dvojitý právny režim:** Legislatívny návrh zavádza povinnosť vedenia transparentného účtu pre OZV, nie však pre ostatných, ktorí si plnia vyhradené povinnosti individuálne. Nastavenie rozdielných podmienok pre dve spôsoby plnenia rovnakej zodpovednosti a činnosti (rozšírenej zodpovednosti výrobcu za svoj výrobok) je v priamom rozpore s Ústavou SR a vytvára diskriminačné prostredie.
- **Nevyužitie súčasných kontrolných mechanizmov:** MŽP SR je viac ako 4 roky povinné nominovať osoby do kontrolných orgánov subjektov pôsobiacich v odpadovom hospodárstve a túto povinnosť do dnes nespĺnilo a nevyužilo.

APZ zásadne odmieta zavedenie tejto povinnosti a trvá na jej odstránení z návrhu zákona.

Pripomienka č. 2: K návratu zodpovednosti za plnenie štandardov zberu na obec (§ 59 ods. 1 písm. f), k § 81 ods. 7 písm. c) a k § 81 ods. 14)

APZ zotrváva na pripomienke uplatnenej v rámci MPK, ktorou sme požadovali, aby za plnenie štandardov zberu zodpovedala obec, nakoľko po poslednej novele zákona o odpadoch a vyhlášky č. 373/2015 Z. z. stanovujúcej sadzby nákladov na triedený zber výrobcovia prostredníctvom OZV nemajú nástroj na zabezpečenie splnenia tejto povinnosti. Obec je výlučným subjektom, ktorý má dosah na výber zmluvného partnera zberovej spoločnosti a požadovanej služby a vie tak efektívne zabezpečiť splnenie tejto povinnosti.

Pripomienka č. 3: K výpovedným dôvodom zmluvy medzi OZV a obcou a refinancovanie nákladov na triedený zber (§ 59 ods. 11)

APZ zotrváva na pripomienke, ktorou navrhujeme doplniť nový výpovedný dôvod spojený s potrebou plnenia požiadaviek podľa § 28 ods. 5 písm. f) zákona o odpadoch. Navrhujeme tak, aby OZV bola oprávnená písomne vypovedať zmluvu s obcou aj z dôvodu, ak súhrnný počet obyvateľov v jej zmluvných obciach na nasledujúci kalendárny rok od 01. januára kalendárneho roka nezodpovedá trhovému podielu OZV, lebo je väčší, a to len k 31. decembru kalendárneho roka. Ide o operatívny nástroj na vybalansovanie trhu a zabezpečenie funkčného a stabilného systému triedeného zberu.

V prípade, že operatívnejšie vypovedanie zmlúv s obcami zo zákonných dôvodov disbalansu nebude prijaté, je potrebné doplniť ako alternatívne riešenie do zákona o odpadoch povinnosť refinancovania nákladov na triedený zber medzi OZV.

Pripomienka č. 4: K povinnosti OZV uzatvoriť zmluvu s obcou za účelom dodržania trhového podielu (§ 59)

APZ zotrváva na pripomienke, ktorou požaduje ustanoviť povinnosť organizácie zodpovednosti výrobcov, ktorej súhrnný počet obyvateľov v zmluvných obciach na nasledujúci kalendárny rok od 01. januára kalendárneho roka

nezodpovedá trhovému podielu, lebo je menší, uzatvoriť s obcami zmluvu najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka, s účinnosťou zmluvy od 01. januára nasledujúceho roku tak, aby bola dodržaná požiadavka, aby počet obyvateľov jej zmluvných obcí zodpovedal jej trhovému podielu. Uvedeným požadujeme vyrovnanie a pripravenosť trhu systémov OZV a nediskriminačné podmienky pre zmluvných výrobcov.

Pripomienka č. 5: K minimálnym úrovniam dotriedenia odpadu (§ 81)

Vítame legislatívnu úpravu, ktorou sa ustanovuje povinnosť pre zberové spoločnosti vykonávať dotriedenie odpadu na úroveň ustanovenú vo vykonávacom predpise a jeho poskytnutie na materiálové zhodnotenie najmenej dvom zariadeniam na recykláciu. Vzhľadom na to, že budúce znenie vykonávacieho predpisu v súčasnosti nie je známe, apelujeme na to, aby minimálne úrovne triedenia jednotlivých komodít boli v tomto predpise uvedené čo najviac konkrétne. Požadujeme predložiť konkrétne znenie vykonávacieho predpisu minimálne v rozsahu návrhu APZ uplatneného v pripomienkovom konaní.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Materiál bol predložený Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2020.

Návrh zákona predkladá ministerstvo predovšetkým s nasledovným cieľom:

- transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie,
- riešenie nevyhnutných problémov vyplývajúcich z aplikačnej praxe.

Stručný popis najvýznamnejších úprav:

- Zavádza sa povinnosť pre zberové spoločnosti, ktoré vykonávajú zber vyhradeného prúdu odpadu zriadiť a prevádzkovať transparentný účet s prehľadom platieb, ktoré súvisia výlučne s činnosťou zberu vyhradených prúdov odpadu.
- Dopĺňa sa oznamovacia povinnosť zberových spoločností, ktoré vykonávajú v obci triedený zber odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov nahlasovať raz ročne ministerstvu údaje o výkupných cenách zbieraných materiálov.
- Dopĺňajú sa povinné náležitosti zmluvy medzi organizáciou zodpovednosti výrobcov a tým, kto vykonáva triedený zber odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov v obci.
- Zavádza sa povinnosť organizácii zodpovednosti výrobcov zriadiť a prevádzkovať transparentný účet s prehľadom platieb od výrobcov vyhradených výrobkov a platieb, ktorými uhradza náklady na zabezpečenie plnenia vyhradených povinností.
- Dopĺňa sa nová povinnosť pre zberové spoločnosti zabezpečiť, aby odpad z obalov a neobalových výrobkov vyzbieraný v obci končil v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva v zariadení určenom na materiálové zhodnotenie.

- Zavedza sa povinnosť pre osobu oprávnenú na zber starých vozidiel zaslať bezodkladne po prevzatí starého vozidla na spracovanie v elektronickej forme orgánu policajného zboru údaje z potvrdenia o prevzatí starého vozidla na spracovanie.

Návrhom zákona sa menia a dopĺňajú aj tieto zákony:

- Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Navrhovaný dátum účinnosti: 1. júl 2021 okrem vybraných ustanovení s neskorším dátumom účinnosti